Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 53(59) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. lapkričio mėn. 9 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

KAS ARDO MŪSŲ VIENYBĘ?

Mes, šio krašto lietuviai, visuomet juntame reikalą dirbti sujungtomis jėgomis. Tai ir įrodinėti nėra reikalo. Bet, dėja, pas mus dabar šiek tiek kitaip.

Gyvename nepaprastose sąlygose, nepatogu kelti aikštėn tie faktai, kurie griauna mūsų vienybę. Bet iš kitos pusės negalima jų ir pamiršti. Todel, nagrinėjant mūsų vienybės klausimą, tenka naudotis ir remtis tuo, kas jau šiaip ar taip yra patekę į mūsų laikraščius ir kas jau yra žinoma mūsų visuomenei.

Paskutiniu metu laikraščiuose susiduriame su žodžiais: *demokratas-kairysis, fašistas-dešinysis*. Seniau to nebuvo.

Kas gi yra tie mūsų „demokratai-kairieji"? Paprastai demokratais vadina tuos, kas nori laisvės visur ir visiems žmonėms, be jokių skirtumų. Dabar kokia gi ta laisvė? Apribota, ar ne? Visuomenės ir valstybių pamatai laikosi tam tikromis normomis, kurios turi savyje ne vien teisių, bet ir pareigų. Visiškos demokratinės laisvės nėra ir negali būti. Mūsų „demokratai" labai dažnai užmiršta tą dėsnį. Norėdami iškilti ir pagarsėti, jie žada visokių laisvės gėrybių, bet niekuomet nepabrėžia—pareigų. Be to, su demokratizmu, mūsų „demokratai" riša ir įpatingą pasaulėžiūrą. Tai didelė jų klaida. Politikos doktrina ir pasaulėžiūra — du atskiru dalyku, kurių negalima jungti, kaip daro mūsų „demokratai". Jie, demokratizmo skraistę prisidengę, niekina kitaip manančių, anot jų, jau fašistų, reikalus, surištus su tautos reikalais, jie atidengia viešai prieš svetimą visuomenę mūsų vidujinius nesusipratimus. Slėpti, girdi, įvairius mūsų ginčius bei darbus negalima; jei taip darytume, tai atsiduotume visiškon dešiniųjų nelaisvėn ir vergijon. To demokratija niekuomet nedariusi, negalinti daryti ir nedarysianti, jeigu jai būsią, kaip buvę, tikrai brangūs demokratijos reikalai. Taip tvirtina mūsų „demokrataikairieji".

Kas gi būtų, jeigu visi būtume tokie „demokratai"? Tada tikrai, nebeturėtume lietuvių tautos, o tik jos skeveldras, arba peštukų kuopas, kurių niekas negalėtų patenkinti. Rodos ir lietuvių „demokratai" privalėtų nors tiek suprasti, kad mėtyti siukšlės į lietuvių lizdą, nedera ir to tikras demokratizmas nereikalauja. Bet mūsų „demokratai", tarytum, džiaugiasi, radę nepaprastą naują kelią į „demokratizmą".

Ne! Kiekvienas šio krašto lietuvis, kurio šiokia ar tokia pasaulėžiūra, šioks ar toks politikos katekizmas, jau iš padorumo negali taip elgtis. Jei kas negali susivaldyti ir dygi liežuvis kitus apspiaudyti, tai bent neprivalo skaitytis tos visuomenės nariu, nes taip spiaudydamas ir save apspiaudo...

Taigi matome, kad mūsų „demokratams" nerūpi toji laisvė, nerūpi ir vieningas darbas. Kyla klausimai: Kas gi juos priverčia taip elgtis? Kodel jie skirsto mūsų visuomenę į kairiuosius ir dešiniuosius? Panagrinėkime, gal ir rasime tikrąją priežastį.

Vieni, pripažinę katalikybės autoritetą riša su ja visus savo darbus. Kiti, atmetę tą autoritetą su jo tvirtomis direktyvomis, puola kitokių, laikinų autoritetų glėbin.(Markso, Haeckel'io, Nietsches, ir tt.) Jie gerbia ne tikrą autoritetą, bet autoritetą dienos bei mados didybių, kurių altoriai šiandieną pastatomi, o ryt sugriaunami ir kurių garbinimas amžinai erzeliuoja ir apakina žmones. Visi naujieji surogatai esti kilę ne iš aukščiausios dvasinės pajėgos bei laisvės, ir todel negali suteikti nei tikros minties, nei kilnesnių pažiūrų. Religija padeda mums rasti tikrąjį save, apvaizdina bei pastiprina asmens gyvatą, ir neleidžia nusilenkti dienos bei mados didvyrių autoritetui. To nenori supranti mūsų „demokratai". Už tat jiems yra svetima ir mintis, kad vieni ir kiti gali stovėti ant vienodų demokratinės politikos pagrindų, gali būti lygiais demokratais ir lengvai kartu dirbti šio krašto gerovei.

L—as V—as.

Varšuvos Seimas.

Spalių 31 d. turėjo susirinkti posėdžiauti Varšuvos Seimas. Bet tą dieną posėdžio nebuvo. Seimo maršalas Dašinskis su posėdžio pradžia laukė. Seiman atvyko marš. Pilsudskis, kuris tą dieną pavadavo susirgusį ministerį pirmininką Svitalskį. Marš. Pilsudskis su vidaus reikalų ministeriu Skladkovskiu ir pulkininku Becku nuėjo Dašinskio kabinetan sužinoti, kodel nepradedama posėdžio. Štai jų pasikalbėjimas:

Marš. Dašinskis: (rodydamas į gen. Skladkovskį ir pulk. Becką): Gal Tamstos pasiliksite (rodo į salonėlį).

Marš. Pilsudskis: Ne, Tamsta iškrai pai visa ir todel pasiėmiau du liūdininkus (trumpas rankų paspaudimas, susėda).

Marš. Pils.: Girdėjau, kad Tamsta norėjai važiuoti pas Poną Prezidentą, todel neatsilankiau pas Tamstą. Dabar matau, kad Tamsta čia esi, todel atenu ir noriu paklausti, kodel Tamsta darai tas avantiūras (hece)? Ar aš ilgai lauksiu Seimo atidarymo? Kodel Tamsta neatidarai Seimo, ką reiškia tos avantiūros?

Marš. Dašin.: Ar tai, kad seime yra ponai karininkai.

Marš. Pils.: Ne, ne tai, bet tai, kad Tamsta nepradedi Seimo posėdžio. Kodel Tamsta neatidarai?

Marš. Dašin.: Prie durtuvų, šautuvų ir kardų seimo neatidarysiu. Prieangyje yra ginkluoti karininkai.

Marš. Pils.: O kaip Tamsta tai įrodysi?

Marš. Dašin.: Man pasakė mano valdininkai.

Marš. Pils.: Oi Tamstos valdininkai! Jei Tamsta nenori, reikėjo iš anksto paskelbti. Nieks taip nedaro, o prie siauro įėjimo, kur nėra skelbimo, visuomet minia gali susirinkti, o paskui kokie tai pusberniai (fagasi) arba koks nors atstovas įsako karininkams išeiti. Kam tos kvailybės?

Marš. Dašin.: Esi Tamsta mano svečias, todel nenoriu iš to, ką Tamsta sakai, daryti išvadų.

Marš. Pils.: Iš ko?

Marš Dašin. Tamsta sakai, kad aš darau kvailybes.

Marš. Pils.: Aš nesu svečias, aš čia oficialiai.

Marš. Dašin: Ir aš oficialiai.

Marš. Pils.: Todel prašau Tamstos prilaikyti liežiuvį (suduoda ranka stalan) ir klausiu, ar Tamsta manai atidaryti posėdį?

Marš. Dašin.: Prie durtuvų, revolverių ir kardų neatidarysiu.

Marš. Pils: Tai Tamstos paskutinis žodis?

Marš. Dašin.: Taip.

Marš. Pils.: Tai Tamstos paskutinis žodis?

Marš. Dašin.: Taip.

Marš. Pilsudskis nežymiai linkterėjo ir, nepadavęs rankos, išėjo iš marš. Dašinskio kabinėto. Eidamas per salionėlį, garsiai tarė: „Tai kvailys".

Šis pasikalbėjimas yra pačio marš. Pilsudskio patikrintas; po juo yra pasirašę pp. Skladkovkis ir Beckas.

Visa tai (Seimo neatidarymas ir šis pasikalbėjimas) įvyko todel, kad į Seimo prieangį atėjo karininkų pasitikti ir pasveikinti marš. Pilsudskį. Marš. Dašinskis apie susidariusią padėtį buvo pranešęs P. Prezidentui, kuris liepė atidėti Seimo posėdžio atidarymą vėlesniam laikui, ir pakvietė marš. Dašinskį pas save. Lapkričio 5 d. turėjo įvykti Seimo posėdis, bet neįvyko; jis Prezidento įsakymu tapo atidėtas 30 dienų.

Kada gi liaudininkams bus aišku?

„Lietuvos Žinios" 250 Nr. įženginiame straipsnyje „Aiškėja", rašo: „Pastaruoju laiku kaž kaip išnyko žinios apie plečkaitininkų žygius pasieny. Chronologiškai plečkaitininkų išnykimas iš spaudai duodamų žinių sutampa su pasikeitimais mūsų (N. Lietuvoje. *Red.*) vyriausybėje." Toliau šis laikraštis kalba apie Plečkaičio suėmimą, kalinimą ir tardymą Vokietijoje, ir rašo, kaip jojo kiti plečkaitininkai išsižadėjo (dar ne visai. *Red.*) ir galop pareiškia, „kad šis biaurus provokacijos darbas iškils aikštėn." Čia „Liet. Žinios" nori, tik negali, pasakyti, kad plečkaitiadą sutvėrė buvusi prof. Voldemaro vyriausybė. Tikrai didesnis apjakimas sunku ir įsivaizdinti. „Liet. Žinioms" vis dar neišku, kad plečkaitininkai yra įrankis tokių veiksnių, kurie Lietuvos nepriklausomybės neapkenčia ir ją šaukšte vandens paskandintų. Šis veiksnys tokius ponus, kaip Plečkaitis, Ancevičius, Paplauskas ir t. t., kaip lėles, siuntinėja ir mėto, kur jiems reikalinga. Ir dar sutapimas. Kai p. Ancevičius buvo Berlyne, Plečkaitis ėjo į N. Lietuvą iš vakarų; nepasisekė — Plečkaitis provokatorius (ir katinas negerai padaręs apžarsto); kai dabar Ancevičius Vilniuje,—Višnickis su Bieliausku eina į N. Lietuvą iš rytų; dabar dar pris dės — arba provokatorių arba „idėjos kankinių". Ar vis dar neaišku? „Liet. Žin." būtų tuomet tik aišku, kai tas veiksnys ateitų į Kauną ir visus, kaip susipešusius žvirblius, grynomis rankomis suimtų. Gal dar ir tuomet vis nebūtų aiškūs visų Ancevičių ir K⁰ veidai?...

Lietuvos Prezidento telegrama Italijos karaliui.

Lietuvos Respublikos prezidentas p. A. Smetona spalių mėn. 31 d. išsiuntė Italijos karaliui sveikinimo telegramą del pasikėsinimo prieš sosto įpėdinį Umberto. Italijos karalius atsakė taip pat telegrama Lietuvos prezidentui, dėkodamas už užuojautą.

POLITIKOS APŽVALGA.

Vokietijoje vis tik tautininkams pasisekė surinkti konstitucijos reikalaujamą plebiscitui balsų skaičių 10%. Dabar del Jungo plano turės įvykti tautos balsavimas. Ar pasiseks tautininkams plebiscito metu surinkti 20 milionų balsų, galima abejoti. Vis tik peranksti buvo šaukta, kad vokiečių tautininkai balsavimą pralaimėjo. Tautininkų tarpe pakilęs ūpas.

Anglijos vyriausybei tenka dabar gintis parlamente del padidėjusios bedarbės, del politikos su rusų bolševikais, del santykių tarp kasyklų savininkų ir darbininkų ir del Indijos autonomijos. Tarp kita ko teko darbo partijos ministeriams aiškintis ir del ambasados Lenkijoje. Del bedarbės 50 darbo partijos atstovų nori stoti opozicijon. Balduinas su Chamberlainu įteikė parlamentui pasiūlymą pareikšti Makdonaldo vyriausybei nepasitikėjimą del nesilaikymo pasižadėjimų derybose su bolševikais. Opiausias Indijos klausimas. Čia konservatoriai ir liberalai gali stoti išvien prieš Makdonaldą ir kažin, ar Makdonaldo dienos nėra jau suskaitytos.

Austrijoje vis dar nerimsta socialistai. Del paleistų mašinų fabrike darbininkų socialistai išleido savo manifestą, kuriame įspėja prieš kovos perkėlimą į darbininkų sritį ir palaiko vienybę su atstatytais darbininkais. Vyriausybė laikosi nuošaliai. Kun. Seipeli'ui pasisekė prikalbėti darbdavius remti miliciją, tai tautininkų milicija ketina padėti galutinai sugniaužti socialistų organizacijas.

Lenkų derybos su vokiečiais del prekybos sutarties tiek pasistūmėjo, kad vokiečių spauda tikisi jas gerai baigti. „Berliner Tageblatt" mato toje sutarty žingsnį pirmyn prie taikos Europoje. Del vokiečių turtų likvidavimo Lenkijoje susitarta. Haagos konferencija ir čia turėjusi įtakos.

Rusijoje pradeda vėl smarkauti prieš tikinčiuosius. Chersono mieste uždaryta visos cerkvės ir žydų sinagogos. Jose daro teatrus, klubus, kinematografus arba sandėlius grūdams laikyti. Vladimire suėmė arkirėjų Nikoną ir nubaudė už agitaciją prieš komunizmą. Iš bolševikų kovų su kiniečiais gauta žinių, kad paskutinėmis dienomis geriau sekasi rusams ir jau rusų kariuomenė pasistūmėjusi priekin apie 50 kilometrų. Sovietų Ukrainoje sodiečiai vietomis gerokai bruzda prieš žydus. Ties Žitomiru ukrainiečiai, vadovaujant raudonarmiečiui Mikolui Magdulai užpuolė žydų naujai sukurtas sodybas ir žydus pakratė. Kai atvyko jų malšinti milicija, teko jai stoti su ukrainiečiais-sodiečiais mūšin. Jie buvo gerai ginkluoti, turėjo net kulkosvaidžius. Užmušus vadą Magdulą, sod ečiai išsiskaidė.

Bolševikų pinigai labai krinta. Maskvoje už červoncą galima tik tiek pirkti, kiek Lenkijoje perkama už 13 zlotų. Delto sodiečiai nenori parduoti grūdų ir del grūdų visas ruduo ėjo Rusijoje tiesiog naminis karas.

Palestinoje vis neramu. Anglų šarvotas laivas „Ramillie" išplaukė iš Maltos salos su 1000 ginkluotų vyrų. Lapkričio 2 dieną Palestinoje žydai minėjo Balfuro deklaracijos metines sukaktuves. Arabai paskelbė tą dieną gedulą. Visos arabų krautuvės ir įstaigos buvo uždarytos. Ant arabų namų buvo iškabintos juodos vėliavos.

Apie Lietuvos Katalikų veikimo Centro uždavinius.

Jau minėjau „Vilniaus Rytojuje" Lietuvos Katalikų Vejkimo Centrą ir jo tikslą. Pažymėjau, kad tai yra nepartinė organizacija ir veikia sulig popiežių nurodymų, duotų visiems katalikų kraštams. Lietuvos vyskupų nurodymu, Katalikų Veikimo Centro uždaviniai yra: krikščioninti pavieni asmenys, šeimos, mokyklos, spauda, ginti dora, Bažnyčios teisė ir laisvė, spręsti katalikų dvasioje socialinius klausimus, įkvėpti krikščioniškąją dvasią įstatymams ir įstaigoms, saugotis moralinio, socialinio ir juridinio modernizmo, kurs yra pasmerktas popiežaus Pijaus X. Jis vartoja savo tikslui pasiekti tokias priemones: pamokslus, maldas, tikybines apeigas, brolijas, spaudą, mokyklas, organizacijas, paskaitas, manifestacijas, prašymus, memorialus, protestus, atsišaukimus į visuomenę, doras pramogas. Šventas Tėvas Pijus XI šiemet Lietuvos maldininkams yra savo kalboje pasakęs: „gyventi tai yra veikti, o veikti tai yra gyventi". Taigi geras katalikas neturi teisės nuo visa ko stovėti nuošaliai ir tylėti. Juo labiau siaučia nedorybės; plinta netikėjimas, juo reikalingesni yra kilnūs darbai. Juo tamsesnė naktis, juo labiau šviečia, kad ir silpnas žiburėlis. Jeigu aplink nedorybių tvanas, kiekvienas doras žmogus turi švariau elgtis. Bažnyčios priešininkai visose šalyse dabar nori pasiimti savo globon visas žmonių įstaigas: šeimą, mokyklą, valsčių, valstybę, įstatymus ir visą visuomenę. Savaimi suprantama, kad katalikai negali su tuo sutikti. Ką pasakytume apie vaiką, kurs negintų savo motinos? Jeigu karys savo krūtine užstoja savo viršininką, tai ar gali katalikas ramiai žiūrėti, kai katalikybės priešininkai puola vyskupus, kunigus ir visus katalikų vadovus?

Šv. Klemensui Hofbaueriui studentaujant Vienoje, profesorius viešoje paskaitoje klaidingai užgavo tikėjimą. Hofbaueris atsistojo ir tarė: „Tai, ką jūs sakote, pone profesoriau, yra nekatalikiška". Tai pasakęs, studentas išėjo iš salės. Profesorius, lyg perkūno buvo trenktas, bet protestą paėmė širdin ir pakeitė savo nusistatymą. Tartą žodį girdi mažas būrelis, rašytas pasiekia tolimiausius užkampius. Katalikui turi rūpėti gera spauda. „Šiandien veltui statysite bažnyčias, rengsite misijas, steigsite mokyklas, darysite visokių gerų darbų — visos tos pastangos nueis niekais, jeigu nemokėsite naudotis apsigynimo ir puolimo ginklu, kurs yra tikra katalikiška spauda" (Pijus X).

Šale bažnyčios mokykla yra svarbiausia visuomenės įstaiga. Gera mokykla yra tautos turtas, bloga — žmonių prapultis. Mokykla be tikybos pamokų duoda tautoms gudrių banditų ir valkatų.

Šv. Tėvas Pijus XI yra savo atsakyme Musoliniui pasakęs: „Valstybė negali nesirūpinti piliečių auklėjimu, tačiau ji vien turi padėti ten, kur asmuo ir šeima nepajėgia patys vieni apseiti".

Jaunimas yra tautos viltis. Kokia šiandie jaunuomenė, tokia rytoj visuomenė. Katalikai savo visuomenės darbe negali užmiršti jaunuomenės. Katalikybė seniau plėtė tarp barbarų kultūrą, ji ir šiandie rūpinasi kultūrinėmis katalikų organizacijomis. Puikiai tai savo metu suprato pagarsėjęs Lietuvoje vyskupas Valančius. Kas kūne nervai, tai gyvenime pinigai. Delto mūsų ekonominis gyvenimas taip pat rūpi katalikams. Visose srityse katalikai turi būti veiklesni už kitus. Dievo Bažnyčia, kaip brekštanti aušra danguje, kiekvienam šimtmečiui ir mūsų gadynei skelbia naują dieną ir išsklaido tamsybes ir nakties rūkus". Ji niekuomet nesensta, priešingai jos priešų šimtai idėjų ir sumanymų neilgai esti ir kaip žmogaus rūbai keičiasi. *Katalikas.*

Lietuvių Šv.Kazimiero Dr-jos skyriaus valdyba Jasaučiznoj, Kaniavos vals. Viln.-Trakų apskr. Vidury sėdi skyriaus pirmininkas mokyt. p. Barysas.

ŽYDŲ POLITIKA AIŠKĖJA.

Mūsų krašte nuo senų senovės gyvena, ypač miestuose ir miesteliuose daug žydų, kurie, nežiūrint taip ilgo laiko, iki šiol nesusimaišė su vietos gyventojais, nė kiek prie jų neprisiartino. Tai mums liūdyja, kad nieks taip nemoka branginti savo kalbos, tikėjimo ir papročių, kaip žydai. Bet jie nebūdami savistovūs, nepriklausomi ir nepriklausomybės nesitikėdami gauti, veda savotišką politiką — pasakysime, reikalo, gešefto politiką. Ir iš tiesų, kas bešališkai tėmyja žydų nusistatymus įvairių valdžių viešpatavimo laikais, tas įsitikino, kaip jie moka del reikalo prisitaikyti prie viešpataujančios tautos, apsimesti jos šalininkais, o kartais norėdami ši tą išsiderėti ir, gavę pažadų, ramia sąžine, pradeda nei iš šio, nei iš to rėkti prieš kitą tautą.

Tokį klasišką pavyzdį mes matėme šią vasarą, kai Kaune keletas žydelių susipykę, apsistumdė. Tuomet užsienių žydai, ypač Lenkijoje gyvenantieji, pakėlė aliarmą rėkdami „pogrom". Del to „pogromo" netgi tautinių mažumų kongresan tyčia neatvyko Lietuvos žydų atstovai ir del to prezidiumo narys Motzkin'as (žydas) viešai pareiškė pasipiktinimą del žydų „teroro" Lietuvoje. Oi kaip tuomet vilniškė lenkų spauda, neišskiriant nė antisemitiško „Dz. Wil.", apgailėstavo žydų „apverktiną" padėtį Lietuvoje. Ir kas mokėjo padaryti išvadą, tam buvo aišku, kuriam tikslui Kaune žydai apsistumdė, del kurio protestavo Motzkin'as ir apgailėstavo lenkų spauda.

Arba vėl Linkmenų kapinės. Susivažiuoja turtingiausi Varšuvos, Balstogės ir kitų Lenkijos miestų žydai su prekėmis ir, kai jiems neleidžia Lietuvos valdžia padaryt turgaus, pakelia triukšmą, o lenkų spauda turi progos apgailėstauti „tikybinių" žydų jausmų užgavimą. Ir nuostabu, kad tie Linkmenys, paprastas miestelis prie pat demarkacinės linijos, tapo nužiūrėtas abiejų pusių žydams „lankyti kapines", ko prieš karą niekuomet nebūdavo. Bet dabar tie lankymai yra labai įtartini, kvepia provokacija.

Tai viena medalio pusė. Dabar pažiūrime į kitą. Keletą metų mūsų krašto tautos, gyvenančios tautinių mažumų gyvenimą: lietuviai ir gudai mėgino su žydais bendrai ginti savo kultūrines ir politines teises. Bet ta idilė tvėrė neilgai. Nedaug trukus paaiškėjo, kad žydai eina savais, žydiškais keliais ir jau šiandieną apie bendrą frontą kalbos būti negali. Išeinąs Vilniuje laikraštis „Przegl. Wil", kuris paprastai gerai painformuotas apie žydų nusistatymą, paskutiniame numeryje jau aiškiai rašo, kad visos žydų partijos nuo socijalistų iki kraštutinės

Italijos Karalius pas popiežių.

Paskutiniu metu daug kalbama apie laukiamą Italijos karaliaus Viktoro Emanuelio III atsilankymą pas Popiežių. Tas atsilankymas, spėjama, įvyks gruodžio mėn. 5 d. Tai didelis įvykis, juo labiau, kad per 70 metų Apaštališkasis Sostas buvo nutraukęs santykius su Italijos karaliais. Dabar tariasi vienas kardinolas ir Italijos karališkųjų rūmų ministeris del atsilankymo ceremonijalo. Numatoma, kad šis ceremonijalas bus toksai, koks buvo atsilankant pas Popiežių Belgijos karaliui Albertui po didžiojo karo.

Prie progos primename, kad nuo 1870 metų, kai Rymą užėmė dabartinės Italijos karalių dinastijos kariuomenė ir Popiežius užsidarė Vatikano rūmuose, nė vienas katalikas karalius negalėjo atsilankyti pas Popiežių, jiems net stačiai buvo uždrausta tai daryti. Tik išimties keliu buvo priimtas Belgijos karalius Albertas. Kiti karaliai nekatalikai galėjo lankytis, bet ir jiems buvo statomas reikalavimas pirma atsilankyti Vatikane, negu pas Italijos karalių.

Didysis Lietuvos Kunigaikštis Keistutis.

(1345—1382).

Keistutis—karžygis ir vadas.

Keistutis paveldėjo gal netiek savo didžiojo tėvo, „Lietuvos šeimininko", kiek savo dėdės, garsaus kuo ne visoje Europoj karžygio — Vytenio (1293—1315) gabumus.

Toks nepaprastas žmonių žinovas, kaip Gediminas, pastebėjęs savo sūnaus palinkimus bei prigimties dovaną paėmė jį — dar jaunikaitį sau į pagelbininkus, pavesdamas jam valdyti, žinoma, savo vardu, labiausiai pavojų apsuptą, plačios valstybės dalį, Žemaitijos kraštą. Prie progos sustokime ir pasižiūrėkime į anų laikų Pabaltės žemėlapį.

Vakaruose, jau 1283 metais, giminingi Lietuviams Prūsai, kad ir nepaprastai karingi, ir pasiekę gana aukštą savitos kultūros laipsnį, tačiau dar nesuspėję susiorganizuoti vienon valstybėn (jų silpnumo svarbiausia priežastis) buvo galutinai pavergti Vokiečių Ordeno. (Šis ordenas nešiojo viršutiniame apsiauste išsiūtą juodą kryžių -- paties apsiausto būta balto. Nuo to ženklo ir yra kryžiuočių vardas). Minėtas Ordenas dėjosi krikščionybės platintojas pagoniškoj Lietuvoj. Savotiški — ištikro — tai buvo, geros, linksmos naujienos—Evangelijos skelbėjai...

Rytuose gi, Padauguvy dar 1202 m. (kryžiuočiai atsikraustė Paprūsin 1228 m.) įsikūrė kitas ritierių vienuolynas, visai panašus į kryžiuočius, tik besiskiriąs apsiaustu, kalavininkų Ordenas.

Geležim nuo galvos iki kojų apsišarvavę, ritieriai su durtuvu ir kalaviju rankoje, užuot Evangelijos — pradėjo savo keisčiausią istorijoj „apaštalavimą" — ramių gyventojų plėšimą.

Tačiau greit įsitikino, kad kova su Lietuviais netokia lengva kaip jie sau vaizdavosi.

Savo tikėjimo, papročių, gimtojo krašto, o ypač gražiausios prigimtos lietuviškos kalbos meilė — darė iš kiekvieno lietuvio, kad ir menkiau apsiginklavusio, bei silpniau susiorganizavusio už savo užpuolikus, milžiną, liūtą, tiesiog antžmogį. Abu vokišku Ordenu, buvo grynai militarinė jėga, nes nedaug trukus, tikybiniai obalsiai buvo vartojami vien tik priedangai groboniškiems savo tikslams paslėpti. Ir todėl, mano nuomone, kryžiuočiai ir jų sėbrai kalavininkai netiek yra peiktini už tai, kad prarado savo pirmutinį tikslą—platinti Kristaus mokslą stabmeldžių šalyse, dėjo visas pastangas pasaulinei galybei įgyti, nes to, reikalavo jų egzistencija,—kiek už dažniausiai niekšiškus būdus bei priemones, kurių stverdavosi savo tikslo siekdami.

Ordenai, kad greičiau įvykinus savo planus, 1237 m. susijungė. Bet šitoji moralė ir militarė sąjunga negalėjo užtekti pastoviai valstybei sukurti, be teritorijų susijungimo. To tikslo siekiant darosi suprantama ta baisioji, tragiška Žemaitijos padėtis, kuri siauru ruožtu, skyrė Ordenų žemes. (Panašiai šiandieną Lenkų koridorius dalija Rytų Prūsus nuo likusios Vokietijos).

Pretekstų, žemaičius pulti vokiečiai turėjo visada pakankamai. Žemaičiai, girdi, tai atkakliausi „šunys", pagonys, „aršiausi kryžiaus priešai", savo atkaklumu veikią visus kitus lietuvius, netgi kunigaikščiai jų biją ir to dėliai nesikrikštyją.

Tokiose apystovose tenka Žemaičiai Keistučiui valdyti. Gedimino sumanymas ir šiuo atveju buvo genijališkas. Tinkamesnio valdovo už Keistutį nebuvo. Nieko tad ypatingo, kad Keistutis — tai populiariškiausis ir mylimiausis, ko ne legendarinis, lyg šiai dienai liaudies dainoj šlovinamas, Žemaitijos Didvyris...

Visas Keistučio gyvenimas praėjo nuolatinėse kovose su gobšiais vienuoliais, su kuriais daugiausia jisai vienas ir tekariavo, tik svarbesniuose atsitikimuose pasitelkdamas savo brolį Algirdą. Keistutis valdė Žemaitiją beveik 50 metų — pirmiau, kaipo savo tėvo pavaduotojas, o paskui, kaipo Algirdo valdžioje sandraugas. Kiek sykių visokiausiais atvejais grūmėsi su Ordenais nėra tikrų žinių. Metraščiuose minima kad žemaičiai, ir bendrai lietuviai, Keistučio laikais, atrėmę 71 kryžiuočių puolimą ir 32 kalavinikų. Apart to, patys padarę 30 žygių į Prūsus ir 11 į Livoniją. Drąsus ir begaliniai pasitikįs savo žvaigžde, kunigaikštis nesisaugodavo didžiausiuose pavojuose. Kelis kartus buvo sužeistas ir net tris sykius pakliuvęs nelaisvėn. Du kartu vokiečiams ir kartą lenkams.

Sąryšy su antra nelaisve pas vokiečius, išliko iki mūsų laikų toks padavimas: patekus būtent, antrą kartą į vienuolių nelaisvę, buvo liepta iš džiaugsmo Marienburgo bažnyčiose net pamaldas laikyti, o prie kunigaikščio pristatyta ypatinga sargyba. Aukštai gerbdamas Keistutį, Didysis magistras (vyriausias vienu lyno viršininkas) laikė jį labai gerai, bet ir sergėjo kaip akį, pristatęs savo tarną Alfą, krikštytą lietuvį, paimtą dar mažu vaiku nelaisvėn.

Keistutis išsėdėjo kalėjime bemaž 8 mėnesius ir kalbėdamas vakarais su Alfu, taip mokėjo jo širdy sužadinti gimtojo krašto meilę, kad tasai pasiryžo su kunigaikščiu pabėgti. Keistutis geležies lazda, kurią jam parūpino Alfas, naktimis išmušė mūruose skylę ir tamsią naktį nusileido, kur Alfas laukė jo su dviem draugais ir su kryžiuočių apdaru.

Pilies vartų sargas nepažinęs, kaip kryžiuočiams, atidarė vartus ir išleido. Prijoję prie girios, paliko nuilsusius žirgus, o patys miškais per Mozūrus pasiekė Trakus, iš kur Keistusis parašė D. magistrui laišką dėkodamas už vaišes ir prižadėdamas, dar geriau vaišinti ir akyliau sergėti magistrą, jei kuomet patektų lietuviams nelaisvėn.

Pasilikdamas giliai tikinčiuoju iki pat mirties, — kaip jau buvo minėta pereitame straipsny, — stabmeldžiu Keistutis savo pasielgimu buvo tikras krikčioniškas ritieris,—karžygis, ką jam pripažįsta vienbalsiai vokiečių ir rusų kronikinikkai. Paskelbdamas pav. karą, visada išanksto pranešdavo. Jei kam duodavo žodį, tai jį — ištesėdavo tiksliausiai.

Ž.

dešiniosios: „užima absoliutiškai neutralę poziciją kovoje del hegemonijos trijų tautybių: Gudų, Lietuvių ir Lenkų". Toliau paaiškina, kad žydai nenorėdami būti išnaudotais minėtų tautybių politiniems tikslams, varys grynai žydišką politiką.

Tai rodos nieko ypatinga. Juk jie tam yra žydai, kad varytų žydišką politiką. Bet toliau sužinome, kad šiemet Žydų Bendruomenės rinkimuose Vilniuje sijonisto d-ro Vygodskio kandidatūra į pirmininkus jau nepraėjo, o liko išrinktas demokratas d-ras Šabadas, kuris, berods, jau yra gavęs iš lenkų valdžios medalį ar orderį:

Gerai vaizduoja opurtunistinį žydų nusistatymą ir kova už tautinę mokyklą. Kai lietuviai ir gudai visas jėgas įtempę kovoja už tautinių savo mokyklų išlaikymą, tai pas žydus viskas tvarkoj. Tai taipogi charakteringa iliustracija, liūdyjanti apie žydų nusistatymą, o ypač Vilniuje.

Žodžiu, po truputį darosi žydų politika aiški, kurią drąsiai galima apibendrinti dviem žodžiais: „Z silnymi".

R. M.

KORESPONDENCIJOS.

Viln.-Trakų apskr

Milcėjos, Gervėčių vals. Šio sodžiaus jaunimas pradėjo sekti gražių kitų sodžių jaunimo pavyzdžiu.

Nežiūrint, kad sodžius neturi savo mokyklos ir nėra kam pamokyti jaunimą, vistik sugebėjo pastatyti spalių 20 d. viešą vakarą. Suvaidino gana gerai „Kuprotą oželį". Bendrai, Milcėjų kaimo jaunimas turi daug gražių kilnių norų, kaip ir visų apylinkės lietuvių jaunimas, tik gaila, kad nėra kam padėti, priseina patiems per save lavintis.

G—lys.

Švenčionių apskr.

Linkmenų apylinkė grynai lietuviška. Lenko ir su žvake nerastum, o yra viena tik „Ryto" mokykla. Tame galima kaltinti ir pačius lietuvius, bet ką gi padarysi žmogus, kad negalima gauti „Ryto" mokyklai koncesijų. Padavus Švenčionių inspektoratui prašymą, tai arba jis pats duoda neigiamą atsakymą, arba per valsčių, kad girdi, yra arti valdiškos mokyklos, tai jau nereikia nė svajoti apie „Ryto" mokyklą, todel, čia kitokios ir negali būti. Nes ir dabar mokoma lietuviškai. Bet kaip gali mokyti lietuviškai tas, kas patsai nemoka lietuviškai, galima sau įsivaizdinti.

Vienas visoj mūsų padangėj šiek tiek laimingesnis sodžius — tai Kiškiai. Čia gyvuoja „Ryto" mok. jau 9-ti metai. Iki šiol ačiū Dievui neturėjome su ja vargo. Bet šiemet visokių mūsų geradarių jau mėginama jai pakišti kojos. Štai važinėdamas p. vaitas Łukaszew.cz'ius kalbina Kaukiškės ūkininkus, kad jie duotų lenkiškai mokyklai butą, tai vaikai ir lenkiškos ir lietuviškos mokyklos sutilptų vienon, mažiau būtų „klapato" ir tt.

Užpernai Antalksnės ūkininkai panorėjo įkurti mokyklą savo sodžiuj. Kol galvojo, ginčijosi pas ką bus, keli išvirtėliai, padedant gminai ir Linkmenų lenkų mokyklos vedėjui, įkūrė svetimą mokyklą. Vaikai, lankydami ją, netik nieko neišmoko, bet ką ir mokėjo užmiršo, nes buvo kažkokia didelė ponia net iš Kongresuvkos. Pernai ir šiemet turi mokytoją, baigusį Švenčionių mokytojų seminariją. Tris mėnesius buvo „tikras" lietuvis. Mokino vaikus vien lietuviškai, bet praslinkus tam laikui viskas atsimainė. Iš lietuvio virto karštas endekas. Rengia vakarėlius, taiso radio, gramofonus, norėdamas patraukt, jaunimą savo pusėn, bet kol kas jo žygiai bevaisiai, nors jau šiemet pasisekė kelis pažadais suvilioti.

Šiemet matydami Pelėnių sodžiuje, ūkininkai savo kaimynų nusivylimą, kreipėsi tiesiog pas Švenčionių inspektorių „Ryto" mokyklos. Bet viskas nuėjo niekais. Negavome „Ryto" mokyklai koncesijos ir tik del to, kaip pikti liežuviai kalba, kad aplenkėme ponus „geradarius" (kokius? Red.).

Mūsų apylinkėj veikia du Šv. Kazim. Dr-jos skyriai, kuriuos mūsų „geradaris" p. „m. j. š." puola lenkiškuos laikraščiuos. Ir iš tikrųjų, jis turi racijos. Šv. Kazim. Dr-jos skyriuose pilna jaunimo, o jo „kółkoj„ vos keli ir tie ištyžę. Todel ponas ūraendekas ir nerimsta.

Kazlupiškė, Daugeliškio valsč. Iš mūsų sodžiaus vienai mergaitei išvažiavus Varšuvon ir parašius namiškiams, kad ji gavusi tarnybą, kitos mergaitės pradėjo paskui ją bėgti. Oi reikėtų tėvams pasisaugoti, nes mergaitės, nuvykusios į tokį didelį miestą, gali iškrypti iš gero kelio. Reikėtų nors įsakyti, kad būdamos Varšuvoje prisidėtų prie esamos ten lietuvių draugijos, kuri galėtų sute kti joms ne vieną gerą patarimą ir nurodyti tikrą kelią.

Pagyvenęs.

Sėniškis, Kaltinėnų vals. Prie Sėniškio randasi dar du sodž. Buivydai ir Slabadiškė. Šių trijų sodžių jaunimas ilgus laikus buvo lalai pavyzdingas; susirinkimuose gražiai pasilinksmindavo įvairindamas pramogas lietuviškomis dainomis. Bet atsiradus J. S—rui ir išmokinus savo vaikus gerti, ėmė tvirkti ir jaunimas. Susirinkus jaunimui ar tai pažaisti ar vestuvėse, jie pasigeria ir ima kelti triukšmą. Vietos jaunimui nevertėtų pasiduoti porai jaunuolių,bet eiti savo doros ir lietuvybės keliu.

Žibutė.

Adoniškė, Švenčionių vals. Nuo pernai metų turime „Ryto" mokyklą, tik šiemet del nežinomų priežasčių Švenčionių mokyklų inspektorius iki šiol mūsų mokytojo neužtvirtino. Yra sodžiuje ir šv. Kazimiero Dr-jos skyrius, turime ir knygynėlį, tik visa nelaimė, kad mūsų tarpe yra didelis neraugumas, o ypač jaunimo tarpe, kuris visai nenori lavintis ir šviestis. Ar nereikėtų tat valdybai labiau susirūpinti švietimo klausimu jaunimo tarpe.

Nenarys.

Suvalkų apskr.

Punskas, Seivų val. Pas mus žmonės žada rūpintis pašto įsteigimu. Lenkų valdžia pritaria, tik stato sąlygą, kad gyventojai pirmus metus išlaikytų paštą savo lėšomis, o po to jau pati valdžia laikytų. Taip pat žadama padaryti pas mus valsčių, nors dar nieko tikro nežinia Žinoma, del valsčiaus labiausiai džiaugiasi vietos žydeliai, kurie tikisi didesnio uždarbio degtinė, kuri pas mus gana gerai kursuoja. Mėgsta ją ir visokie skundikai. Pav. spalų mėn. 28 d. pasigėręs žinomas mūsų apylinkėje skundikas ir išgama Gudeliauskas emė triukšmauti. Tuomet žydeliai bendromis jėgomis p. Gudelewskį nuvedė policijos nuovadon išsipagirioti. Vedant tą didelį „poną" pas policiją, jis labai triukšmavo, mat negarbinga. Blaivus būdamas jis vedžioja žmones, o pasigerus jį veda.

Nep. Akis.

Gardino padangė. Ir pas mumis didelis vargas su mūsų mokyklomis. Dar ligišiol daug mokyklų (Veciūnai, Šendubrė, Neravai, Ratnyčia...) neužtvirtinta. Apie jas žmonės daug kalba, daug dejuoja, bet reikėtų gal kreiptis inspektoratan ir daugiau klabenti. Ligi šiol vis mokėta mus numaninti: bus, greita bus, bus byla peržiūrėta, gauta nepalankį opinija iš storastijos. Oi su ta opinija. Kai nueini inspektoratan, sako: atėjo nepalanki opinija. Kai nueini tą pačią dieną storastijon, sako: iš mūsų niekas nereikalavo opinijos ir mes jos niekam nesiuntėme. Kai vel grįšti tą pačią dieną inspektoratan, vel gražiai atsako, mes patys pakalbėsime, o jūs paduokite iš naujo mums peržiūrėti, tik niekam neapeliuokite, nesiskųskite. Mes taip ir klaidžiojame nuo vienų durų prie kitų, o laikas bėga, o vaik i gaišta dovanai... Tačiau dar mėginsime, dar klabensime: kas ieško, tas randa.

Tilvikas.

ŪKIO SKYRIUS.

Kas daryti su peržėlusiais rugiais.

Yra ūkininkų, kurie mėgsta suvėlinti įvairius ūkio darbus; suvėlina jie ir rugių sėjimą. Tačiau yra ir tokių, kurie perankstí sėja rugius. Pav. žemaičiai dažniausia pradeda rugius sėti jau rugpiūčio men. vidury. Tokią sėją tenka laikyti perankstyva: iki žiemai toki ankstyvi pasėliai perdaug įželia; po storesniu sniego sluoksniu peržėlusių rugių laiškai (lapai) ima pūti, o vėliau išpūva ir šaknys. Tokiu būdu gali sunykti pasėlio dalis arba ir visas pasėlis.

Mūsų sąlygose nereikia pradėti rugių sėti prieš rugpiūčio mėn. 25—31 d. Tačiau, šiltesniam ir ilgesniam rudeniui esant, kartais ir tinkamu laiku pasėti rugiai perdaug įželia ir žiemą išpūva. Kyla klausimas, kas reikia daryti, kad perdaug įžėlę rugiai neišpūtų? Šiemet šis klausimas yra gana opus, nes ruduo šiemet šiltas ir žada būti ilgas.

Nuo rugių išpuvimo žiemos metu galima apsisaugoti, nubeicavus rugių sėklą. Mat, rugį pūdo tam tikri grybeliai, kurie jau esti prilipę prie grūdo lukšto. Grybeliai patenka į dirvą kartu su sėkla ir vėliau, geromis sąlygomis esant, sunaikina jauno rugio lapus ir šaknis. Šitą reikalą mes atminsime sekantiems metams, bet šiemet jau rugiai seniai pasėti, ir jų beicuoti negalima.

Kad rugiai žiemą neišpūtų, perdaug įžėlusius pasėlius šiemet lieka tik nuganyti. Užvis geriausia šiam reikalui tinka avys. Jos yra nesunkios, todėl žemės labai neišklampoja. Vis dėlto ir avis reikia į rugius leisti tik sausesniu laiku, nes kuomet dirvos labai šlapios, tada ir avys padaro rugiams žalos. Dar geriau būna, jei pavyksta peržėlusiuose rugių pasėliuose avis paganyti, kada pašąla, bet dar nėra sniego. Tada visai nėra jokio pavojaus, kad avys rugius išklampos.

Tačiau, ganant po rugius avis, reikia atminti, kad negerai bus, jei avys perdaug nugrauš rugių pasėlį. Todėl nereikia godžių avių ilgą laiką ganyti peržėlusiuose rugiuose, bet reikia perleisti jas per visą pasėlį tik vieną kartą, kad jos želmenis sutrumpintų, bet nenugraužtų jų ligi pat šaknų. Ganant po rugius avis, iš pradžių reikia užimti ganyti vieną plotelį, kada šį kiek avys apėda, varyti į antrą ir t. t. Kada avys ganosi antrame ar trečiame plotely, į pirmą jų grąžinti negalima, kad šios jo perdaug nenugraužtų.

Vietoje avių į peržėlusius rugius galima leisti ir galvijus. Tačiau galvijai šiam reikalui mažiau tetinka dėl to, kad jie yra sunkūs ir gali labai išklampoti pasėlius. Nieku būdu galvijų į rugius negalima leisti šlapiu metu. Tuomet jie padarytų rugiams daugiau žalos, nei naudos. Jei jau į rugius leidžiami galvijai, tai geriau yra tam reikalui naudoti lengvesnius (pav., veršius) ir leisti juos į rugių pasėlius tik sausu laiku, arba tuomet, kuomet žemė esti jau sušalus.

Galvijai ne taip žemai nukanda rugių želmenis, kaip avys, todėl, ganant po rugius galvijus, mažiau yra pavojaus, kad jie pasėlį perdaug nugrauš. Tačiau ir galvijų nereikia perilgai laikyti tame pačiame rugių plote. Kaip tik jie kiek apėda kurį nors rugių plotelį, reikia juos varyti į antrą, kada ir šį apėda—į trečią ir t. t.

Atsargiai nuganius perdaug įžėlusius rugių pasėlius, galima rugiams daug padėti ir be to dar vėlyvą rudenį turėti neblogo pašaro. Nuganyti pasėliai žiemą ne taip greit išpūva, kaip tie, kurie esti peržėlę ir žiemai lieka nenuganyti.

„M. Ryt."

Paršelių susirgimas šiltine (paratifas).

Šita paršelių liga atsiranda paprastai po jų atskyrimo nuo kiaulės, bet kaip patirta, suserga ir 2—5 savaičių žinduoliai. Bendrai, susirgti šia liga gali paršai tik iki 3 mėnesių amžiaus.

Pas sergančius paršiukus iš pradžios atsiranda ant galvos odos aplink nosį, ausis ir akis išbėrimas, kuris vėliau, apdžiūvęs, virsta tamsiais šašais. Paršeliai pradžioje neatrodo susirgę, tik keletą dienų praslinkus, atsiradus išbėrimui ir kitose kūno dalyse, gyvuliai pradeda matomai sirgti. Be minėtų išbėrimų, gyvuliai neauga kaip reik, t. y. atsilieka augime nuo kitų savo brolių, liesėja, gali atsirasti ir labai dvokiantis viduriavimas, o tada ligoniai greit dvesia; vadinasi, liga šita dažniausiai šiek tiek užsitęsia (chroniška).

Kartais liga labai neišsivysto, ir po tam tikro laiko paršeliai išlėto ima taisytis ir galų gale pasveiksta. Labai retai paršeliai suserga šiltine aštrioj formoj; taip susirgę jie išgaišta per 2—3 dienas.

Šitą susirgimą iššaukia tam tikri mikroorganizmai, kurie, kaip visokių ligų kurstytojai, geriausiai vystosi nešvarumuose, drėgnuose tvartuose ir t. t.

Kadangi kalbamos ligos pradžia dažniausiai apsireiškia išbėrimais odoje kaip aukščiau aprašyta, tai nesunku kiekvienam šitą pastebėti. Čia reikia pabrėžti, jog bendrai visokie odos susirgimai išbėrimo ir šašų pavidale dažniausiai esti antrinės įvairių užkrečiamų ligų žymės.

Taigi, atsiradus kokiam nors įtariamom ant odos išbėrimui arba šašams, reikia rūpestingai ištirti, ar tik jie nebus užkrečiamos ligos požymis ir, ilgai nelaukus, įtariamus ir susirgusius gyvulius tuoj atskirti nuo sveikų; sunkiau sergančius ir atsilikusius augime geriau paskersti,o likusius apsaugoti nuo užkrėtimo, t. y. šauktis veterinarijos gydytojo pagalbos, nes tikrų vaistų šitai ligai nėra. Vienintelis tikras būdas sulaikyti šitą ligą yra tam tikrų skiepų pavartojimas, ką gali atlikti tik veter. gydytojas, ligą ištyręs.

Baigdamas patariu dažniau kreiptis prie specialistų, t. y. veterinarijos gydytojų visokiais specialiais gyvulių sveikatą liečiančiais paklausimais, o neklausyti patarimų įvairių bobelių ir šundaktarių. Nors specialių gydytojų mums dar trūksta, bet kiekvienoje apskrityje mažiausiai galima surasti bent vieną gydytoją.

Įvairūs patarimai.

Kaip dar šalina medžio grybą.

Trobose ant medžio dažnai pasirodo grybas, kuris medį baisiai naikina. Grybo apnyktas medis labai greitai pūva ir darosi, kaip perdegęs. Panaikinti šitą žalingą grybą yra įvairių priemonių. Tiktai dažnai jos nelabai veikia. Užsieniuose prieš medžio grybą vartoja šitokią priemonę. Pirmą grybo apnyktą medį reikia gerai nuskusti, o paskui tą vietą ištepti medžio actu (uksusu). Medžio uksuso galima gauti aptiekose; jis moksliškai vadinasi acetum pyrolignosum.

Klausimai ir atsakymai.

Klausimas. 1921 metais pirkau nedaug žemės ir namus, aktą padarėme prie keturių liūdininkų. Dabar savininkas nori mane pavaryti, sako, kad toks aktas be notaro neturi vertės.

Atsakymas. Taip, aktas turi būti daromas pas notarą ir naminis neturi jokios reikšmės.

Atsakymas sodiečiui. Tamstai galime atsakyti tą patį: naminis aktas neturi jokios galios. Visokius pirkimo aktus reikia visuomet daryti pas notarą.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Naujas Lietuvos atstovybės Londone generalinis sekretorius.

Šiomis dienomis Lietuvos vyriausybė paskyrė savo atstovybei Londone generalinį sekretorių kap. Bartušką, buvusį prof. Voldemaro adjutantą.

Naujas N. Lietuvos miestų savivaldybių įstatymas.

N. Lietuvos vidaus reikalų ministerija šiuo metu ruošianti naują Lietuvos miestų savivaldybių įstatymą. Sulig šio įstatymo, Kauno miestas bus padalintas į 9 nuovadas, kurių atstovai sudarys miesto tarybą. Kaune bus vienas ober-burmistras ir du burmistrai. Rinkimai su mažomis atamainomis pasilieka sulig senos tvarkos.

Prof. Jurgučio paskyrimas.

Pranešama, kad buvęs Lietuvos Banko valdytojas prof. Jurgutis esąs paskirtas valstybės Tarybos nariu. Taip pat pranešama, kad šio mėn. 20 d. įvyksiąs nepaprastas Lietuvos Banko pajininkų susirinkimas, kuriame būsiąs išrinktas naujas Banko valdytojas.

Karo atsiminimai.

P. Ruseckas pradėjo rinkti ir spaudai ruošti atsiminimus iš Didžiojo Karo ir vokiečių okupacijos Lietuvoje. Kas iš tų laikų turi kokių nors atsiminimų yra prašomas juos siųsti šiuo adresu: Petras Ruseckas, Kaunas, Perkūno Al. 7. Taip pat jis dar renka baudžiavos 1863 m. atsiminimus. Gerai būtų, kad ir iš Vilniaus krašto tokių atsiminimų kas parinkęs nusiųstų.

Del Vytauto D. palaikų.

„Lietuvos Aido" Nr. 243 tilpo p. K. Mariaus tuo reikalu ilgokas straipsnis, kuriame tarp kita ko sakoma, kad p. D. Malinauskas prieš dvejetą metų davęs tilpusį „Lietuvyje" jo skraipsnį įteikti p. Zahorskiui. Ištikrųjų buvo kitaip. P. Malinauskas prašė surasti to pat turinio straipsnį, spausdintą Vilniuje ir sukrautą Mokslo Draugijos archive, ir įteikti d-rui Zahorskiui. Kadangi to rašto nebuvo galimybės Mokslo Dr-jos archive rasti, tai p. Zahorskiui nieko neįteikta, ir iš jo tylėjimo negalima daryti išvadų, kokias daro p. Marius.

Del degtukų monopolio.

N. Lietuvos vyriausybė yra sumaniusi įvesti degtukų monopolį ir pavesti jį švedų trustui. Po ilgų derybų galop susitarta, ir kaip praneša laikraščiai N. Lietuva išsiderėjo daug geresnes sąlygas, negu kitos valstybės. Degtukų dėžutė kainos 10 centų, trustas sumokės valstybės iždui kas met 2 milijonų litų akcizo, turės išpirkti visas esamas degtukų fabrikas ir gaunamu pelnu dalintis su apsigyvenusiais Lietuvoje pajininkais.

Vileišio tiltas.

Kaune per Neries upę spalių mėn. 30 d. iškilmingai atidarytas naujas didelis tiltas inžinieriaus Petro Vileišio atminčiai; pavadinta šis tiltas Vileišio tiltu. Kiekvienam susipratusiam lietuviui šis vardas senai yra žinomas ir vertas pagarbos. Petras Vileišis savo raštus ir knygeles išleisdavo su Neries slapyvardžiu. Didžiausias per Neries upę tiltas dabar turės Vileišio vardą. Atidarant tiltą gražiai prabilo prezidentas A. Smetona ir Petro Vileišio sūnus, ministeris Vytautas Vileišis.

Pamaldos už a. a. V. Urbanavičių.

Pamaldos už a. a. V. Urbanavičių atlaikyta Kaune Vytauto bažnyčioje lapkričio 4 dieną. Kun. Tumas pasakė pamokslą.

Paskutinės žinios.

Plečkaitininkai teroristai.

N. Lietuvos kriminalinė policija sužinojo, kad į Lietuvą yra atvykę du žymūs plečkaitininkai Višnickis ir Bieliauskas. Jiedu pastebėti Vievyje pas Višnickio tėvus. Policija apstatė tuos namus ir atsargiai pradėjo artintis, nes turėjo žinių, kad jie gerai apsiginklavę. Iš namų išėjo Višnickis ir buvo policijos suimtas ir nuginkluotas. Praslinkus kiek laiko pasigirdo smarkus namuose sprogimas; pasirodo, kad ten Bieliauskas susprogdino pragaro mašiną, kurią plečkaitininkai buvo atsinešę su savimi. Sprogimas suardė namus. Iš griūvėsių išlindo likęs gyvas Bieliauskas, kurį po licija taip pat suėmė. Sprogimo vietoje rasta daug šovinių, revolveriai ir „Pirmyn" pundas. Suimtieji prisipažino, kad atvyko iš Vilniaus daryti teroristinius aktus, išsprogdinti karininkų klūbą Ramovę Kaune ir platinti plečkaitininkų literatūrą. Iš to aišku, kad plečkaitininkai viena savo laikraštyje „Pirmyn" rašo, o kita daro. Ar „Liet. Žin." dar ir dabar baltins p. Ancevičių ir tuos, su kuriais politiškai arbatauja, o jų juodus darbelius vers vien suklupusiam Plečkaičiui?

VIETOS KRONIKA.

Konfiskavimas.

Kaip jau trumpai pereitame numeryje suminėjome, „Vilniaus Rytojaus" 51 Nr. buvo sukonfiskuotas. Lenkų valdžios organai prasižengimą įžiūrėjo „Politikos apžvalgoje", kur buvo trumpai atpasakota įvykiai Lenkijos Seime XI — 31 d.

Del to policija ieškojo sukonfiskuotų egzempliorių Poplawskio laikraščių kontoroje ir lietuvių knygynuose. Iš visur paimta po keliolika egzempliorių.

Iš lietuvių Draugijų gyvenimo.

Šes dienį, š. m. 9 d. 8 val. vakarą šaukiamas Lietuvių Sanitarinės Pagelbos Draugijos visuotinis metinis susirinkimas. Susirinkimas įvyks Lietuvių Poliklinikos salėje, Vilniaus g-vė 28.

Iš mūsų studentų gyvenimo.

Teko mums patirti, kad ateinantį sekmadienį (1929.XI.10) Daminykonų g-vėj Nr. 12 įvyks metinis visuotinas Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos narių susirinkimas. Pradžia 16 val.

V. L. St. S-gos Valdyba prašanti savo narių kuoskaitlingiausiai atsilankyti, nes, be naujų narių priėmimo ir Valdybos bei Revizijos Komisijos rinkimų, bus sprendžiama visa eilė labai svarbių klausimų.

Susirinkime žadėjęs dalyvauti Sąjungos Kuratorius p. prof. J. Rudnickis.

Buv. kareiviams žinotina.

Vidaus reikalų ministerija išleido parėdymą, kad atsargos Karininkai ir Kareiviai privalo registruotis valsčių raštinėse tik tuomet, jei pakeičia apsigyvenimo vietą arba sugrįžus kiekvieną kartą iš kariuomenės arba iš karo mankštybos. Jeigu atsarginiai nuo karo gyvena toje pačioje vietoje, arba visai netarnavo kariuomenėje registruotis neprivalo ir del tos priežasties jie negali būti traukiami ir atsakomybėn.

Plentai.

Valdininkų susivažiavimas Naugardėlyje nutarė sujungti plentu Naugardėlį su Vilniumi. 1930 m. bus plentu sujungta su Vilniumi Lyda per Bastūnus ir Eišiškes, toliau naujuoju plentų į Vilnių.

Eisenos.

Lapkričio 6 d. Vilniuje sąryšy su Varšuvos seimo posėdžių atidėjimu vakare buvo susidariusios dvi eisenos, bet mieste didesnio įspūdžio nepadarė.

Rabinų klausimas.

Lenkų spauda buvo pranešusi, kad N. Lietuvos vyriausybė yra sumaniusi versti rabinus kurti savo draugiją; be to, buvo tos pačios spaudos pranešta, kad rabinai, kurie dar nesulaukė 32 metų amžiaus, bus imami kariuomenėn. Šita žinia, kaip mums teko sužinoti, yra grynas prasimanymas ir jojo intencijos mums gerai suprantamos.

Laiškas Redakcijai.

G. R.

Del tilpusios žinutės apie nedavimą lietuvių maldaknygei spausdinti aprobatos, kaipo tos knygos dvasiškas cenzorius, turiu pareikšti, kad jos cenzūra buvo suvėlinta del vasaros atostogų ir mano netikėto išvykimo užsienin.

Kun. P. Kraujalis.

1929.XI.6 d.

Trumpai apie viską.

— Auganistano buvusį valdovą Habibulą sugavo ir sušaudė; kartu, su juo buvo sušaudytas ir jo sūnus. Kas kardu kariauja, tas nuo kardo ir žūsta.

— Vokiečių žmogaus teisų gynimo sąjunga protestuoja prieš masines žudynes, kurios įvyko paskutiniu metu Sovietuose.

— Vienoje nerimsta ir universiteto studentai. Jie susirinkę prie vartų apdaužė savo draugus žydus ir socialistus, kurie išeidavo iš universiteto rūmų. Įsikišo policija ir išvaikė demonstrantus.

— Sovietuose pradėta stropiai daboti darbininkus, kurie neateina į darbą; juos atveda į darbo vietą milicija; sako, kad tuo būdu darbininkus galima pripratinti prie našesnio darbo. Tai tau laisvė, lygybė ir brolybė.

— Buvusis ministeris Koch Vokietijoje viename susirinkime pareiškė, kad vokiečiai greitu laiku gali išspręsti tris dalykus: rytų sienų revizijos klausimą, Austrijos prijungimo klausimą ir vokiečių tautinių mažumų gyvenimo sąlygų pagerinimo klausimą.

— Arabų kongresas reikalauja iš Anglijos vyriausybės tuč tuojau atšaukti savo aukštąjį kamisorių ir užginti žydų emigraciją Palestinon.

— Rusijos bolševikai sugalvojo naują kalendorių. Jie paliko savaitėje penkias dienas, šeštadienį ir sekmadienį išmetė. Darbai eina be pertraukos ir kasdien, tik darbininkai padalinti į penkias dalis ir dirba tik keturias dienas, o penktoji paeiliui švenčiama. Bet daugelyje vietų, atėjus sekmadieniui, darbininkai neatėjo darban.

Įvairenybės.

Vagis ir mirdamas lieka vagim.

Vienas Vatikano aukštas dvasiškis bevažiuodamas Romos gatve automobiliu netyčia pervažiavo kažkokį užsižiopsojusį žmogų. Nelaimingajam sulaužė kojas ir visą sunkiai sužeidė. Dvasiškis padėjo pernešti sužeistąjį į kitą automobilį ir nugabenti ligoninėn. Po kelių minučių jis pajuto, kad iš jo kišenės kažkur dingo piniginė su stambia valdiškų pinigų suma. Policija nutarė apieškoti sužeistąjį ir, tikrai, jo kišenėj rado dingusią piniginę. Sužeistasis tuoj po to mirė.

Spėjama, kad piniginė iškrito iš dvasiškio kišenės, kai jis buvo pasilenkęs tie sužeistuoju, o paskutinysis, matyt vagis profesionalas, net mirdamas neiškentė pinigus savo kišenėn neįsidėjęs.

Miestas be moterų.

Grenlandijoje yra miestelis Ivigut, kuris laikraščiuose dažnai minimas, nes ten į šiaurės ašigalį skrendą lakūnai nusileidžia.

Šitas miestelis nėra kas kita, kaip vargingų lūšnų saujelė, apkraustyta aplink kreidos atmatomis. Vidury yra labai didelė duobė. Miesto gyventojai yra darbininkai, daugiausia Danijos emigrantai. Tiktai du ten grenlandiečiai tegyvena. Viena grenlandų gyventojų kolonija yra prie vieno fiordo netoli Ivigulo miestelio, kurioje yra 200 Grenlandijos gyventojų vyrų. Nežinoma, dėl kurios priežasties nė viena moteris neturi teisės tą koloniją aplankyti, o vyrai iš savo kolonijos ribų irgi negali išeiti. Jie yra visai nuo pasaulio atskirti, geriau sakant, uždaryti. Sakoma, kad dėl ligų platinimo tie žmonės ten uždaryti. Ten giminių papročiai žiaurūs. Dėl stikliuko degtinės jie piaunasi kaip žvėrys. Jų darbo laikas nuo ryto 6 iki vakaro 8 val. Atsitiko, kad panelės, vyriškai pasirėdžiusios, mėgino nueiti, bet jos buvo sučiuptos ir nubaustos. Vienas kinas veikia ten ir rodo filmus. Yra ir teniso sportas ir sporto aikštė. Degtinės įvežimas yra be muito, užtat ištremtieji ir geria degtinę, nes nėra kuo nusiraminti.

PADĖKA.

Gyvenančiam Amerikoje, Montello mass lietuviui Jonui Jeskelevičiui už atsiųstas 7 egzmp. knygas Lietuvių Šv. Kazimiero D-jos Margonių skyriaus knygyneliui reiškiame širdingą ačiū.

Skyriaus valdybos vardu,
sekretorius ir knygininkas
Juozas Pugačiauskas.

Redakcijos atsakymai.

P. Činčikiškiui. Vald. mokytojo pasielgimo negalime paliesti, nes gali mus sukonfiskuoti; reikėtų paduoti nors jo pavardė.

P. Mozūriui. Gavome — ačiū. Tik maža faktų. Gal kada nors sunaudosime.

P. Nap. Akiai. Vieną korespondenciją dedame, kita netilps, nes joje nieko naujo nėra. Prašome mūsų nemiršti, ir kartas nuo karto rašinėti.

P. Ramuliui. Tamstos korespondencijoje nėra nieko naujo, jokių faktų, todėl įdėti negalėjome.

P. Gaubliui. Ačiū, sunaudosime.

P. Nenariui. Korespondenciją sutrumpinę dedame.

P. Gauriui. Korespondencija netilps, nieko nėra naujo.

Aukos.

Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijai.

P. Marija Karečkienė paaukavo 25 auks.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas

„RUCH" Spaustuvė, Totorių g.